

© Editura EIKON
București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 060269, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al Cercetării
Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PĂUN CĂRPUȘOR, STELINA

Oracolul generației X / Stelina Păun Cărpășor ; pref. de Christian
Crăciun. - București : Eikon, 2022
ISBN 978-606-49-0635-9

I, Crăciun, Christian (pref.)

821.135.1

DTP: Valerian Susan

Editor: Valentin Ajder

STELINA PĂUN CĂRPUȘOR

ORACOLUL GENERAȚIEI X

Prefață de
prof. dr. **Christian Crăciun**

E I K O N

București, 2022

CUPRINS

2022 – Generația risipită	5
1. „Nu pot decât să observ că trecutul este frumos pentru că nu se realizează niciodată o emoție în acel moment. Se extinde mai târziu și, prin urmare, nu avem emoții complete despre prezent, ci doar despre trecut.” – Virginia Woolf.....	11
2. „Fiecare generație își imaginează că este mai inteligentă decât cea dinainte și mai înțeleaptă decât cea care va urma după ea.” – George Orwell	17
3. „Ce greșală este să crezi că un copil, pentru că e mic, poartă în el visuri minuscule” – George Enescu	23
4. „Fericiți cei ce dorm – fără să se teamă de vise.” – Octavian Paler	31
5. „Virtutea e – primul titlu de noblete.” – Proverb francez	37
6. „Unul din cele mai norocoase lucruri ce ți se pot întâmpla în viață este, cred, să ai o copilărie fericită.” – Agatha Christie	47
7. „Toate bătăile inimii adolescente erau în caierul din mâna ei... Căci parfumul de toporași al adolescentei are și gust de creion mestecat între dinți, și miros de cerneală.” – Ionel Teodoreanu	55
8. „Atunci când, în cele din urmă, te întorci în orașul tău de origine, descoperi că nu îți lipsea vechea ta casă, ci copilăria ta.” – Sam Ewing	63
9. „Eu stau pe țărni și – sufletul mi-e dus de-acasă.” – Lucian Blaga	71

10. „Cine controlează trecutul controlează viitorul!” – George Orwell.....	79
11. „Un bun educator trebuie să respecte particularitățile de vârstă ale copiilor, să coboare la treapta sufletelor copilărești.” – Mihai Eminescu.....	87
12. „Adolescența. Orice adolescent simte nevoia de a face o cură de îmbătrânire: câteodată, a citi filozofie este mijlocul cel mai recomandabil.” – Lucian Blaga.....	95
13. „Întotdeauna – mi-am imaginat Paradisul – ca fiind un fel de – bibliotecă.” – Jorge Luis Borges	105
14. „Dintr-o mansardă iubești întotdeauna ploaia.” – Mircea Eliade.....	113
15. „Polonius: Ce citești, măria-ta? – Hamlet: Vorbe, vorbe, vorbe.” – William Shakespeare	119
16. „Istoria este cea dintâi carte a unei nații. Într- însa ea își vede trecutul, prezentul și viitorul.” – Nicolae Bălcescu.....	127
17. „Cei care te pot face să crezi absurdități, te pot face să comiți atrocități.” – Voltaire	133
18. „O, adevăr sublim – o, tinichea și paie! – O, poezie mândră – o, buiguit nerod! – Istorie spirată – minciună și bătaie...” – Mihai Eminescu.....	139
19. „Nu te abandona disperării. Noi suntem oamenii Paștelui, iar cântecul nostru – este Aleluia!” – Papa Ioan Paul al II-lea	143
20. „Crăciunul din suflet dă atmosfera de sărbătoare.” – William Thomas Ellis	153
21. „Nu este în stele – să ne încredem destinul, – ci în noi înșine.” – William Shakespeare.....	161
22. „Femeile sunt creaturi menite să fie iubite, nu înțelese.” – Oscar Wilde.....	169

23. „Nu piroanele L-au răstignit pe Hristos, ci iubirea!” – Fiodor Mihailovici Dostoievski.....	175
24. „Muzica este o revelație – mai mare decât toată înțelepciunea și filosofia.” – Ludwig van Beethoven.....	183
25. „Fraților, – licheaua nu evoluează!” – Petre Țuțea	189
26. „Și, când stați în picioare – de vă rugați, să iertați orice aveți împotriva cuiva, – pentru ca și Tatăl vostru care este în ceruri – să vă ierte – greșelile voastre.” – Marcu 11:25.....	195

2022

GENERAȚIA RISIPITĂ

Cu mai mulți ani în urmă am prezentat o carte care se numea *Jurnalul unei generații descătușate*. Era vorba, practic, de aceeași generație care este și subiectul cărții doamnei Stelina Păun – Cărpășor; autorul primeia era atunci student dintre aceia care au făcut și trăit revoluția și Piața Universității, autoarea prezentului op era pe acele vremuri la liceu. Aș spune astăzi, când a mai trecut rapid un deceniu peste noi, că descătușarea de atunci s-a petrecut doar spre împrăștiere. Autoarea ne propune o carte de amintiri – meditații despre destinul personal și al Generației X sau, cum atât de sugestiv i s-a spus la noi, „generația cu cheia de gât” (și denumirea face cât un tratat de sociologie). „Decrețelii” au fost însă și prima generație într-adevăr *liberă* din istoria recentă. Sper că nu și ultima. Ce s-a făcut mai apoi cu această libertate...e altă istorie. Autoarea vorbește cu și în numele acestei generații, sub adăpostul unor valori colective, lucru relativ rar astăzi, când accentul e pus aproape exclusiv pe realizarea personală. Pentru cei mai tineri, titlul necesită o explicație: *oracolul* era un caiet în care posesorul, apoi colegii,

prietenii, la sfârșit de ciclu școlar chiar și profesorii notau „gândeme”, poezioare, frământări adolescente, texte de muzică sau poeme, dedicații, urări, cimituri, desene, poze cu actori sau cântăreți tăiate din revistele colorate și lipite aici etc. Un fel de FB al vremii. Ca atare titlul are nu numai o conotație firesc nostalgică, ci mai ales una de dialog în timp și de întâlnire în jurul unor teme comune. Mereu reluate și subliniate în carte. Copilăria și adolescența acestei generații s-au petrecut în anii 80, cei mai urâți ai dictaturii național-ceaușiste, cei dominați de cei trei F, după spusa poetului Dorin Tudoran: frică, frig, foame. Dar copilăria este, mai presus de toate, *copilărie*, mai puțin robită istoriei și plină de bucuriile descoperirii Lumii. Mai ales că avea o calitate atunci, de neregăsit azi: *copiii erau mulți*. Era o *copilărime*, ca un mediu hrănitor al mlădițelor. O scară de bloc era deja o comunitate. Un bloc întreg un adevărat univers. Crescutul împreună era a doua, de nu chiar prima, școală. „Socializarea” nu era o chestiune de abstracte și vane discuții teoretice ci *un fapt cotidian*, începând de la prima oră a dimineții, când puhoaiile de elevi se adunau de la fiecare ușă de apartament și poartă de casă îndreptându-se spre școli, până seara târziu când erau strigați să vină la masă și implorau să mai fie lăsați un sfert de oră la joacă. Sfertul cel mai plăcut! Iar de bullying nu se auzise.

Sub istoria personală se ascunde istoria cea mare, văzută de aici, „de la firul ierbii”, cu ochi de copil, și

colorată de perspectiva maturului. Dar nu este numai timpul, ci și locul, orașul Piatra Neamț, descris cu evidentă și firească nostalgie: cu locurile, oamenii și peisajele sale. Exercițiul memoriei se împlinește prin maturitatea înțelegerii. Se caută, dinspre prezent în urmă privind, înțelesurile mai profunde ale curgerii vremurilor. Un personaj fabulos precum doamna Alevră, apariție plină de mister, venită dintr-o altă lume și alt timp, care o învață pe fetiță mult mai mult decât franceză și engleză, subliniază prin contrast ruptura de lumea comunistă, fără identitate specifică și funciarmente *urâtă*. Pe care numai „starea de copilărie” o înfrumusețează, o purifică, o face acceptabilă. Aș aprecia calitatea ilustrațiilor presărate în carte, sugestive pentru o istorie vizuală, la nivelul obiectelor: de la o casă, un bloc comunist, sufrageria cu televizorul alb-negru și invitații uitându-se la varietăți, până la serbările de grădiniță, firmele sărăcicioase ale magazinelor sau copertile de neuitat ale cărților copilăriei.

Apărută acum, când prezentul ne este impus ca singurul timp viabil, cartea este un elogiu implicit al memoriei, scoate la lumină locuri privilegiate ale memoriei, scrisă simplu, emoțional, uneori cu insistență solemnă, sapiențială: „Dumnezeu ne-a dat sălaș un tărâm cu toate resursele necesare pentru a supraviețui unui standard ideal de viață, astfel, datorită noastră morală de a ne îndeplini puținele obligații față de țară trebuie să vină din conștiință, dragoste

și respect, de patrie, de sine". „Iubeam faptele mari, era mai bine decât singurătatea. Ne impresiona frumosul exterior, în timp ajungând să apreciem frumosul interior. Intelectele superioare ne-au fascinat din totdeauna, ne puneau adrenalina în mișcare într-un mod altfel. Chiar dacă ne timorau, erau stimuli pozitivi care ne creau hiperexcitabilitate, declanșau reacții psihologice semnificative, edificante pentru viața de adult ce urma s-o viețuim: lupti sau fugi. Pe parcurs, am acumulat și cogniții negative, atenție la stimuli negativi, percepția situațiilor ambigue ca fiind negative, dar am învățat să procesăm situațiile sociale înainte de a reacționa instinctiv". Pagini înflăcărate sunt dedicate lecturii, de la cărțile copilăriei (aș polemiza în legătură cu interpretarea cruzimilor de care acestea sunt pline) la șocul adolescentin al întâlnirii cu Eliade cel care, postum, a formatat această generație după 1990. De la mansarda sa adolescentină la cea a lui Cioran sau chilia ascetică a lui Noica s-a construit o paradigmă, un model pe care această generație de graniță și l-a însușit. Restul este istorie. Este, sigur, vârsta idealurilor căci: „Scepticul e ușor coruptibil, inefabil acțiunii, amoral. Ce caută scepticul nu este adevărul absolut ci savurează incertitudinea, interogația perpetuă, tribulația. Am devenit sceptică, nu nihilistă, povara prezentării contra-argumentului, a dovezii irefutabile, trebuia purtată de către combatant. Spre deosebire de sceptic, nihilistul aderă cunoscându-și și împărtășindu-și principiile,

are convingerea că toate valorile sunt lipsite de fond și că nimic nu poate fi cunoscut sau comunicat. Un adevărat nihilist nu crede în nimic, nu are loialități și nici un alt scop decât, poate, un impuls de distrugere. Asta mi se părea trivial!". Retic, uneori autoarea se adresează direct, la persoana a doua, destinatarului (femeilor, tinerilor), ca într-o scrisoare, și înțelegem că adevăratul destinatar al „oracolului" este tânărul de azi căruia se intenționează a se i se transmite ștafeta unor idealuri, experiențe formatoare și idei: „Tineret drag, speranța și viitorul României! Ți-am scris ieri, îți scriu și azi...fără talent și pregătire jurnalistică, plină de defecte dar sinceră 100%. Am rare ori efuziuni de patriotism... și acelea reprimare rapid, dar o poză peste care am dat zilele astea, m-a făcut să plâng. Nu să lăcrimez, ci să plâng. Mi-am adus aminte de multe, și pe multe le-am uitat, dar am să-ți spun ce am trăit și ce am înțeles... eu". O altă stare prezentă în text și care face pereche nostalgiei este dulcea ironie cu care sunt prezentate anumite situații și oameni. Scrisă fără încrâncenări și fără edulcorări ideologice, evocarea de față ne păstrează o existență normală în vremi anormale. Ceea ce nu-i tocmai ușor de aflat. Firescul mi se pare principala ei calitate. Numai așa ne putem asuma liniștiți, fără inutile sofisticării, importanța unei asemenea moralități, readucerea în prim plan a celor câteva valori esențiale: „Pledez pentru convertirea la decență, la modele de patriotism, la repere de demnitate".

Mereu și mereu avem a ne întreba asupra destinului acestei (alte) generații pierdute. Cum sunt multe în istoria noastră. Împrăștiată, ratând „punctul de întâlnire cu istoria”, contemplăm neputincioși încă o generație prizonieră a istoriei, ale cărei deosebite calități s-au risipit în lume și în timp. Încât își vine să strigi cu voce mare, asemeni Psalmistului: „Până când, Doamne, până când?” (Ps. 12)

Prof. Dr. Christian Crăciun

1. *„Nu pot decât să observ că trecutul este frumos pentru că nu se realizează niciodată o emoție în acel moment. Se extinde mai târziu și, prin urmare, nu avem emoții complete despre prezent, ci doar despre trecut.”*

VIRGINIA WOOLF

Memoria nu este un narator de încredere, istoria este rescrisă în fiecare zi. Dar când scriu, îmi dau seama ce norocoasă sunt: îmi trăiesc viața a doua oară.

Winston Churchill spunea că „istoria este scrisă de cei victorioși”, implicit având o latură subiectivă. Nu contest părtinirea istorisirilor mele. Totul aici este așa cum mi-aduc eu aminte, și poate coincide cu ce-au scris cronicile, ziarele, cu ce-au recepționat și alții contemporani cu mine; istorisirile sunt percepția mea, trăite, bazate pe observație personală. Nu tind să scriu o lucrare științifică, nici un letopisetz, ci un hronic al vârstelor copilăriei și adolescenței, care cuprinde o înregistrare nici măcar cronologică a evenimentelor sociale, politice și familiale, din jurul

meu, privite cu ochiul copilului, simțite de sufletul adolescentului, înțelese de o minte tânără, scrise de o mână matură ani, decade mai târziu.

Dacă nu cunoști istoria neamului tău, ești o frunză care nu știe că face parte dintr-un copac, nu știi a-ți folosi seva, iar cel mai eficient mod de a distruge o națiune este de a-i nega și a-i șterge înțelegerea propriei istorii. Pe panopia istoriei neamului meu, mi-am așezat frânturi din istoria personală, ne fabulând, ci doar comemorând un trecut... trecut, al generației cu cheia la gât, „decreștii”, copiii născuți din obligație patriotică în România comunistă. Nici vorbă despre „planning familial” în era aceea, dacă nu eram aduși întru existență din cauza Decretul nr. 770 din 1 octombrie 1966, care interzicea întreruperea de sarcină și care viza creșterea accelerată a populației, atunci eram născuți din frica de Dumnezeu și principiul că primul copil, se lasă; restul, mai vedeau ei părinții. Ca să nu mai vorbim despre carențele educației sexuale și insuficiența mijloacelor anticoncepționale la acea vreme...

Copilăria mea a început pe nesimțite, într-un apartament de patru camere al unui bloc construit în comunism, și tot așa, pe nesimțite s-a și sfârșit; în același bloc. Am pășit într-o adolescență tulbură, învolburată de evenimente istorice și „Secretul Doctorului Honigberger”. M-am trezit nici fiară nici om, nici călare nici pe jos, nici îmbrăcată nici

dezbrăcată, studentă la o facultate din București. Dacă ar fi să-mi scriu autobiografia până la douăzeci și șase de ani când mi-am mutat reședința din România, în Anglia, aș alege să vorbesc despre oamenii din jurul meu, ce-i care m-au influențat și care au contribuit parțial la formarea mea.

O familie creștină, bună, caldă și veselă, prieteni și neprieteni a căror amintire o port cu drag și iertăciune. O mână de învățători și modelatori de suflete într-un noian de cadre didactice. O societate mereu în formare și informare, alergând după un stil să i se potrivească, uitând deseori ca are un stil propriu, aparte. Un dat de la Dumnezeu pe care unele popoare l-au avut dar l-au pierdut, iar altele nu l-au avut niciodată. Etnogeneza românimii a asimilat în ea nu doar dârzenie dacică și rafinament roman, ci și neliniști barbare, opulență bizantină, ospitalitate turcească, viclenie grecească și trufie austro-ungară, gălăgie și melancolie slavă. Toate le-am însumat și ni le-am asumat ca făcând parte integrantă din noi, din ADN-ul românimii, „bucuroși le-om ducem toate, de e pace, de-i război”. Mă aflu azi, hibrid occidental-oriental, apusean-răsăritean, mai reacționez doar când câte un ignorant în vest, ne numește balcanici, nu datorită notei peiorative, ci inexactității geografice care mă irită. Mă domolesc apoi și-i orientez politicos pe hartă, arătându-le munții noștri: Carpații, iar dacă am dispoziție și timp, le dau și un detaliu, două, despre ce e cu noi prin partea aceea de continent,

de cum curge Dunărea în Marea Neagră formând o deltă unică în Europa, despre cum „munții noștri aur poartă”, dar las la o parte „cum cerșim din poartă-n poartă”.

În acest context, în acest spațiu Carpato-Danubiano-Pontic, etnogeneza românească a fost un proces complex, al cărui rezultat a fost apariția unui popor neolatin, singurul moștenitor al romanității orientale, formând o limbă română ce face parte, prin stratul fundamental de origine latină (circa 60% din fondul lexical de bază) și structura gramaticală, din familia limbilor neolatine. Nu intru în dezbateri despre teoriile derivate, ca cele emise de școala protocronistă, sau teoria lui Roesler, ci mă ancoriez doar în teoria continuității, cea mai larg acceptată de către istoricii români și străini ca explicație a disputatei origini a românilor. Cum ne arătăm respectul față de limba română, față de această marcă a identității noastre de români? Vorbind-o cât mai corect, în România și peste hotarele ei!

Cuvintele sunt gratuite, dar cum le folosim ne costă. Dacă cultura de masă va continua să se degradeze promovând-se umorul grobian, sexualitatea de mahala și agramatismul, prostia și ignoranța criminală ne vor șterge de pe harta lumii ca neam și civilizație identitară carpatină.

Dumnezeu ne-a dat sălaş un tărâm cu toate resursele necesare pentru a supraviețui unui standard

ideal de viață, astfel, datoria noastră morală de a ne îndeplini puținele obligații față de țară trebuie să vină din conștiință, dragoste și respect, de patrie, de sine.

Nu știu cât bine îi pot face eu României, dar știu măcar să nu-i fac rău, pentru că ea mi i-a dat pe Eminescu, Eliade, Enescu, Brâncuși și Grigorescu.